

Hukuk Genel Kurulu 2022/1205 E. , 2023/1188 K.

•

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ :Asliye Hukuk Mahkemesi
(Aile Mahkemesi Sıfatıyla)

SAYISI : 2021/95 E., 2021/145 K.

KARAR : Davanın zamanaşımı nedeniyle reddine

ÖZEL DAİRE KARARI : Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 19.02.2021 tarihli ve 2020/4874

Esas, 2021/1086 Karar sayılı BOZMA kararı

Taraflar arasındaki mal rejiminden kaynaklanan alacak davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın reddine karar verilmiştir.

Kararın davacı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesince istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 8. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, İlk Derece Mahkemesi tarafından Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

Direnme kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan gündem ve dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; tarafların 27.07.1993 tarihinde evlendiklerini, ortak iki çocuklarının bulunduğunu, eşlerin yaşadıkları anlaşmazlık nedeniyle Almanya Ülkesi Krefeld Mahkemesinin 16.01.2007 tarihli ve 65 F 135/05 sayılı kararı ile boşandıklarını, ilgili yabancı mahkeme kararının Seydişehir Asliye (Aile) Hukuk Mahkemesinin 2013/284 Esas ve 2014/315 Karar sayılı kararı ile tanınma ve tenfizine karar verildiğini, kararın 28.09.2015 tarihinde kesinleştiğini, müvekkilinin evlilik süresince yurt dışında çalıştığını, davalının ise herhangi bir işte çalışmadığını, müvekkilinin Türkiye’de olmadığı ve gelemeyeceği bir tarihte ev alınması amacıyla şahsi birikimini davalıya gönderdiğini, bu parayla alınan taşınmazın davalı adına kaydedildiğini ve aile konutu olarak kullanıldığını, taşınmazın bedelinin tamamen müvekkilin kişisel malları ile karşılandığını ileri sürerek, öncelikle taşınmazın tapu kaydının iptali ile müvekkili adına tesciline, bu mümkün olmadığı takdirde mal rejiminden kaynaklanan alacak haklarının hesaplanarak dava tarihinden itibaren işleyecek faizi ile birlikte müvekkiline ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; tüm iddiaları inkârla, tarafların boşanmasına ilişkin yabancı mahkemece verilen kararın 16.01.2007 tarihinde kesinleştiğini, eldeki davanın ise kanunda öngörülen zamanaşımı süresi dolduktan sonra açıldığını, dolayısıyla davanın zamanaşımı nedeni ile reddi gerektiğini, davaya konu taşınmazın mal ayrılığı rejiminin geçerli olduğu dönemde alınarak müvekkili adına tescil edildiğini, böyle olunca gayrimenkulün müvekkilinin kişisel malı niteliğinde olduğunu, uzun yıllardır dava açılmamış olması nedeniyle davacının az bir katkısı olduğu kabul edilse dahi bunun bağışlama gayesi içinde yorumlanması gerektiği, tarafların boşanma gerekçesinin davacının davalıyı aldatmasına dayalı olduğunu, evin alımında müvekkilinin ziynet eşyalarının bozdurulduğunu ve birikimlerinin kullanıldığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin 12.12.2019 tarihli ve 2017/535 Esas, 2019/683

Karar sayılı kararı ile; tarafların 27.07.1993 tarihinde evlendikleri, Almanya Ülkesi Krefeld Mahkemesinin 16.01.2007 tarihinde kesinleşen kararı ile boşandıkları, yabancı mahkemece verilen kararın Seydişehir Asliye (Aile) Hukuk Mahkemesinin 2013/284 Esas ve 2014/315 Karar sayılı kararı ile tanınmasına karar verildiği, kararın 28.09.2015 tarihinde kesinleştiği, Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun'un (5718 sayılı Kanun) 59 uncu maddesi ile yabancı mahkemeye ait ilâmın kesin hüküm veya kesin

delil etkisinin yabancı mahkeme kararının tanınmasından itibaren değil, tanımaya konu yabancı mahkemeye ait boşanma kararının kesinleştiği andan itibaren etkisini göstereceğinin kabul edildiği, Yargıtay içtihatlarının da aynı yönde olduğu, somut olayda eldeki davanın yabancı mahkemece verilen boşanma kararının kesinleşmesinden itibaren Türk Borçlar Kanunu'nun (6098 sayılı Kanun) 146 ncı maddesinde belirtilen on yıllık zamanaşımı süresi geçtikten sonra açıldığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

B. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin 04.11.2020 tarihli ve 2020/531 Esas, 2020/1297 Karar sayılı kararı ile; zamanaşımı nedeniyle verilen ret kararının doğru olduğu gerekçesi ile davacı vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

A. Bozma Kararı

1. Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz isteminde bulunulmuştur.

2. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile "...Mal rejiminin tasfiyesi davalarında zamanaşımı süresi, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 146. maddesine göre, on yıl olarak kabul edilmektedir. Yargıtay'ın ve Dairemizin görüşü bu yöndedir.

Çözümüne kavuşturulması gereken husus, zamanaşımı süresinin yabancı mahkeme kararının kesinleştiği tarihte mi yoksa, tanıma tenfiz kararının kesinleştiği tarihte mi başlayacağıdır. Yabancı mahkemelerden hukuk davalarına ilişkin olarak verilmiş ve o devlet kanunlarına göre kesinleşmiş bulunan ilamların Türkiye'de icra olunabilmesi yetkili Türk Mahkemesi tarafından tenfiz kararı verilmesine bağlıdır (5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun mad.50). Kesin delil veya kesin hüküm olarak kabul edilebilmesi, tenfiz şartlarını taşıdığının mahkemece tespitine (5718 Sayılı MÖHUK mad.58/1), kesin hüküm veya kesin delil etkisi ise yabancı mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren hüküm ifade eder (5718 Sayılı MÖHUK mad.59).

Karşılığı Mülga 2675 Sayılı Kanun'da bulunmayan 5718 sayılı MÖHUK'un 59. maddesi, yabancı mahkemelerce verilen kararların maddi hukuk bakımından ülkemizde hüküm ifade etmeye başlayacağı tarihi göstermeye ilişkindir. Söz konusu yasal düzenlemeyle, özellikle Ticaret, Borçlar, Miras ve Aile Hukuku yönünden belirsizliği ortadan kaldırmak adına önemli eksiklik giderilmiştir.

Mal rejiminin tasfiyesine ilişkin davalar yönünden, anılan kanun maddelerinin değerlendirilmesi gerekirse; tanıma tenfiz kararı verilmek koşuluyla, eşler yabancı mahkemenin boşanmanın kabulüne ilişkin verdiği kararının kesinleştiği tarih itibarıyla boşanmış sayılırlar. Bu yasal düzenlemeye göre, tanıma tenfiz kararı daha sonraki tarihlerde verilse dahi, evlilik birliği yabancı mahkeme ilamının kesinleştiği tarihte sona ermiş kabul edilecektir. MÖHUK'un 59. maddesi ile getirilen bu düzenleme sayesinde, eşlerin yabancı mahkeme ilamının kesinleştiği tarihten, tanıma tenfiz kararının verildiği tarihe kadar geçen ara dönemde edindikleri mal varlıkları, evlilik birliği dışında edinilen mal olarak kabul edilecektir. Diğer yandan, bu ara dönemde birbirlerine mirasçı olmayacaklar, duruma göre bu dönemde ... çocuk evlilik dışı doğmuş sayılacaktır. Bu düzenlemeyle, yabancı mahkeme ilamının kesinleştiği tarih ile tanıma tenfiz kararının kesinleştiği tarih arasındaki ara dönemdeki belirsizlik ortadan kaldırılmıştır.

Aksi düşünceyle, on yıllık zamanaşımı süresini yabancı mahkeme ilamının kesinleştiği tarihte başlatmak; tanıma tenfiz kararı verilene kadar geçen sürede eşler, Türk Kanunlarına göre halen evli sayılacaklarından, ara dönemde boşanmaya bağlı olarak Türkiye'de açılacak tazminat, nafaka, velayet ve mal rejiminin tasfiyesi gibi bazı dava haklarından yararlanma imkanı olmayacak, açılmış davaların da görülebilirlik ön koşulu (evlilik devam ettiğinden) gerçekleşmediğinden reddedilmesi sonucu ile karşılaşılacaktır. Başka bir anlatımla, tanıma tenfiz kararından önceki ara dönemde, taraflar boşanmaya bağlı diğer dava haklarını kullanamayacak, ancak zamanaşımı işlemeye devam edecektir. Tanıma tenfiz kararından sonra açılacak davalarda ise zamanaşımı, yabancı mahkeme kararının kesinleştiği tarihte başlatılmış olacağından zamanaşımının geçmiş olması olasılığı ile karşılaşılacaktır. Bu görüş, hak sahibinin haktan yararlanmasına izin verilmeden, zamanaşımını işletmeye başlatmak demektir ve hak arama yolunun kapatılması anlamına gelir. Katılmadığımız bu görüş TBK'nin 149/1. ve 153/6. maddelerine de aykırıdır.

İleri sürülmesi zamanaşımına bağlanan hakların kullanılmasında, zamanaşımı, söz konusu hakkın kullanılabilir duruma geldiği tarihte başlar. Bir hak kullanılabilir duruma gelmeden zamanaşımı işletilemez.

Tüm bu açıklamalar nedeniyle, Dairemizce on yıllık zamanaşımı süresinin yabancı mahkeme ilamının kesinleştiği tarihten başlatılmasına yönelik önceki uygulamasından vazgeçilerek, tanıma tenfiz kararının kesinleşmesinden itibaren işletilmesi kabul edilmiştir.

Somut olaya gelince; eşler, Krefeld Yerel (Aile) Mahkemesi'nin 16.01.2007 tarihinde kesinleşen ilamı ile boşanmışlardır. Söz konusu ilam, Seydişehir Asliye Hukuk (Aile) Mahkemesi'nin 28.09.2015 tarihinde kesinleşen kararıyla tanınmıştır. Mal rejiminin tasfiyesine ilişkin temyize konu dava 18.10.2017 tarihinde açılmıştır. Davaya ilişkin talepler on yıllık zamanaşımı süresine tabi olduğu ve dava tarihi itibarıyla anılan zamanaşımı süresi geçmediği halde davanın zamanaşımı yönünden reddine karar verilmesi doğru olmamıştır. Mahkemece, iddia, savunma, toplanan ve toplanacak olan taraf delilleri birlikte değerlendirilmek suretiyle davanın esası hakkında olumlu veya olumsuz bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi isabetsiz olup, bozmayı gerektirmiştir..." gerekçesiyle karar bozulmuştur.

B. İlk Derece Mahkemesince Verilen Direnme Kararı

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile önceki kararda yer alan gerekçenin yanında; mal rejiminin tasfiyesi davalarında zamanaşımı süresinin 6098 sayılı Kanun'un 146 ncı maddesi uyarınca on yıllık süreye tâbi olduğu, 5718 sayılı Kanun'un 58 ve 59 uncu maddeleri uyarınca eşlerin yabancı mahkemenin boşanmanın kabulüne ilişkin verdiği kararın kesinleştiği tarih itibarıyla boşanmış sayıldıkları, dolayısıyla eşlerin yabancı mahkeme ilâmının kesinleştiği tarihten tanıma ve tenfiz kararının verildiği tarihe kadar geçen ara dönemde edindikleri mal varlıklarının evlilik birliği dışında edinilen mal olarak kabul edildiği gibi bu ara dönemde eşlerin birbirlerine mirasçı da olmayacakları, bu dönemde ... çocukların dahi evlilik dışı doğmuş kabul edildiği, diğer yandan gerek Türk Medeni Kanunu'nun (4721 sayılı Kanun) 178 inci maddesi uyarınca açılan davalarda uygulanan bir yıllık sürenin gerekse yerleşik uygulamalarla mal rejiminin tasfiyesine ilişkin işlerlik kazanmış on yıllık zamanaşımı süresinin yabancı mahkeme ilâmının kesinleştiği tarih yerine tenfiz kararının kesinleşmesinden itibaren başlatılmasının eşitlik ilkesine de açıkça aykırı olduğu gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

VI. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Direnme kararına karşı süresi içinde davacı vekili tarafından temyiz isteminde bulunulmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili temyiz dilekçesinde; tarafların yabancı mahkeme kararı ile boşanmalarına karar verilmiş olduğunu, dolayısıyla eşler arasındaki mal rejiminden kaynaklanan alacak davasında zamanaşımı süresinin Türk Mahkemelerince verilen tanıma-tenfiz kararının kesinleşme tarihinden itibaren başlayacağını ileri sürerek direnme kararının bozulmasını talep etmiştir.

C. Uyuşmazlık

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; tarafların yabancı mahkeme kararı ile boşanmalarına karar verilmiş olması durumunda; eşler arasındaki mal rejiminden kaynaklanan alacak davasında zamanaşımı süresinin, yabancı mahkeme kararının kesinleşme tarihinden itibaren mi, yoksa Türk Mahkemelerince verilen tanıma-tenfiz kararının kesinleşme tarihinden itibaren mi başlayacağı noktasında toplanmaktadır.

D. Gerekçe

1. İlgili Hukuk

Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun'un 50 ilâ 59 uncu maddeleri,

Türk Medeni Kanunu'nun 225 inci maddesi,

Türk Borçlar Kanunu'nun 146 ilâ 153 üncü maddeleri,

Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun (5490 sayılı Kanun) 27 nci maddesi.

2. Değerlendirme

1. Uyuşmazlığın çözümü bakımından ilgili yasal düzenleme ve kavramların açıklanmasında yarar görülmektedir.

2. Bilindiği üzere 5490 sayılı Kanun'un "Yabancı ülke adlî veya idarî makamlarınca verilen boşanma kararlarının nüfus kütüğüne tescili" başlıklı 27 nci maddesi "(1) Yabancı ülke adlî veya idarî makamlarınca boşanmaya, evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup olmadığının tespitine ilişkin olarak verilen kararlar; bizzat veya vekilleri aracılığıyla tarafların birlikte veya taraflardan birinin ölmüş ya da yabancı olması halinde Türk vatandaşı olan diğer taraf veya vekilinin tek başına başvurması, verildiği devlet kanunlarına göre konusunda yetkili adlî veya idarî makam tarafından verilmiş ve usulen kesinleşmiş olması

ve Türk kamu düzenine açıkça aykırı bulunmaması şartlarıyla nüfus kütüğüne tescil edilir.

(2) Nüfus kütüğüne yapılacak tescil işlemleri, yurt dışında kararın verildiği ülkedeki dış temsilcilikler, yurt içinde ise Bakanlık tarafından belirlenen nüfus müdürlükleri tarafından yapılır.

(3) Bu maddede sayılan şartlar yerine getirilmediği gerekçesiyle tescil talebi reddedilen kararların Türkiye’de tanınması, 27/11/2007 tarihli ve 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun uyarınca yapılır.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenir" hükmünü taşımaktadır.

3. Anılan hükme göre; yabancı ülke adli veya idari makamlarınca boşanmaya, evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup olmadığının tespitine ilişkin olarak verilen kararlar hakkında, kanunda öngörülen şartların gerçekleşmesi hâlinde tanıma davası açılmadan doğrudan nüfus kütüğüne tescil edilmesi istenebilir.

4. 07.02.2018 tarihli ve 30325 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yabancı Ülke Adli ve İdari Makamlarınca Verilen Kararların Nüfus Kütüğüne Tescili Hakkında Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin beşinci fıkrası uyarınca; yabancı ülke adli veya idari makamlarınca verilen kararlarda; velâyet, iştirak nafakası, çocuk ile kişisel ilişki kurulması, mal rejimi ve tazminat gibi, tenfize konu olan hüküm bulunması hâlinde, karar komisyonca boşanma, evliliğin butlanı, iptali ve mevcut olup olmadığının tespiti yönünden kabul edilir, incelenir, karar verilir ve sonucu ilgili taraflara ve il müdürlüğüne bildirilir. Komisyon kararı, yabancı ülke adli veya idari makamlarınca verilen kararlardaki velâyet, iştirak nafakası, çocuk ile kişisel ilişki kurulması, mal rejimi ve tazminat gibi tenfize konu olan hükümler bakımından bir sonuç doğurmaz. Komisyon kararına esas yabancı ülke adli veya idari makamlarınca verilen kararlardaki velâyet, iştirak nafakası, çocuk ile kişisel ilişki kurulması, mal rejimi ve tazminat gibi tenfize konu olan hükümler için taraflarca, 27.11.2007 tarihli ve 5718 sayılı Kanun uyarınca görevli ve yetkili mahkemelere kararın tanınması veya tenfizi için dava açılabilir.

5. Görüldüğü üzere komisyon kararı, yabancı mahkeme kararında yer alan velâyet, iştirak nafakası, çocuk ile kişisel ilişki kurulması, mal rejimi ve tazminat gibi tenfize konu olan hükümler bakımından sonuç doğurmayacağı için ilgili kararın bu yönlerden hüküm doğurması kararın 5718 sayılı Kanun hükümleri uyarınca tanınmasına veya tenfiz edilmesine bağlıdır. Kural olarak tanıma ve tenfiz açılacak bağımsız bir dava ile istenebilir. Bu dava sonucu tanıma veya tenfiz kararı verilmesiyle birlikte yabancı mahkeme kararı, mahalli mahkeme kararı kuvvet ve niteliğini kazanır.

6. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun'un 50 nci maddesi hükmüne göre, yabancı mahkemelerden hukuk davalarına ilişkin olarak verilmiş ve o devlet kanunlarına göre kesinleşmiş bulunan ilâmların Türkiye’de icra olunabilmesi yetkili Türk mahkemesi tarafından tenfiz kararı verilmesine bağlıdır. Aynı Kanun'un 58 inci maddesinin birinci fıkrasında da, yabancı mahkeme ilâmının kesin delil veya kesin hüküm olarak kabul edilebilmesi, yabancı ilâmın tenfiz şartlarını taşıdığının mahkemece tespitine bağlanmıştır.

7. Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un "Kesin Hüküm ve Kesin Delil Etkisi" başlıklı 59 uncu maddesi "Yabancı ilâmın kesin hüküm veya kesin delil etkisi yabancı mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren hüküm ifade eder" şeklinde hüküm altına alınmıştır. Bu hükümle, yabancı mahkemeye ait ilâmın kesin hüküm veya kesin delil etkisinin yabancı mahkeme kararının tanınmasından itibaren değil, tanımaya konu yabancı mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren etkisini göstereceği kabul edilmiştir. Yabancı mahkemelerce verilen kararların maddi hukuk bakımından ülkemizde hüküm ifade etmeye başlayacağı tarihin gösterilmesine ilişkin bu hüküm, mülga 2675 sayılı Kanun’da yer alan önemli bir eksikliği gidermiş olması bakımından oldukça yerinde bir düzenleme olarak değerlendirilmektedir. Buna göre yabancı mahkemelerce verilen hukuk davalarına ilişkin ilâmların maddi hukuka ilişkin etkisinin yabancı mahkeme ilâmının kesinleşmesinden itibaren hüküm ifade edeceği belirlenerek, kararlarda oluşması muhtemel belirsizlikler giderilmiştir.

8. Açıklanan bu yasal düzenlemeye paralel bir başka düzenleme de, 23.11.2006 tarihli ve 26355 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Nüfus Hizmetleri Kanunu’nun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 58 inci maddesinde yer almaktadır. Sözü edilen düzenlemede; yabancı mahkemelerce verilen boşanma kararları için Türk mahkemelerince tenfiz veya tanıma kararı verilip, tanıma ve tenfiz kararının kesinleşmesi hâlinde; boşanma tarihinin tanıma ve tenfiz kararının kesinleşme tarihi değil, yabancı mahkemece verilmiş olan kararın kesinleşme tarihi olacağı kabul edilmiştir. 09.05.2020 tarih ve 31122 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2505 sayılı Nüfus Hizmetleri Uygulama Yönetmeliği’nin 27 nci maddesinde de yabancı

mahkeme kararının tanıma ve tenfizi hâlinde yabancı mahkeme kararının kesinleşme tarihinin boşanma tarihi olarak aile kütüklerine tescil edileceği düzenlenmiştir.

9. Aynı Yönetmeliğin 157 nci maddesinde de "(1)....Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun hükümleri uyarınca, yabancı devlet mahkemelerinden verilen ve ilgili devletin kanunlarına göre kesinleşmiş bulunan ilamların işleme konulabilmesi için, yetkili Türk mahkemesince tenfiz edilmesi veya tanınması zorunludur. (2) Devletimizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin bu konudaki hükümleri saklıdır" düzenlemesi yer almaktadır. Bu hükme göre de yabancı mahkeme kararlarının Nüfus Müdürlüklerince işleme konulabilmesi için yetkili Türk Mahkemesince tenfizi veya tanınması gerekmektedir.

10. Somut olayda, tarafların Almanya Ülkesi Krefeld Mahkemesinin 16.01.2007 tarihinde kesinleşen kararı ile boşandıkları, yabancı mahkemece verilen kararın Seydişehir Asliye (Aile) Hukuk Mahkemesinin 2013/284 Esas ve 2014/315 Karar sayılı kararı ile tanınmasına karar verildiği, kararın 28.09.2015 tarihinde kesinleştiği, davacı erkek eşin 18.10.2017 tarihinde eldeki mal rejiminden kaynaklanan alacak davasını açtığı, İlk Derece Mahkemesince 5718 sayılı Kanun'un 59 uncu maddesi uyarınca yabancı mahkemeye ait ilâmın kesin hüküm veya kesin delil etkisinin yabancı mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren etkisini göstereceği gerekçesiyle davanın zamanaşımı nedeniyle reddine karar verildiği, hükmün istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesince istinaf başvurusunun esastan reddedildiği anlaşılmıştır. Özel Daire ise ileri sürülmesi zamanaşımına bağlanan hakların kullanılmasında sürenin söz konusu hakkın kullanılabilir duruma geldiği tarihten itibaren başlayacağını, bir hak kullanılabilir duruma gelmeden zamanaşımının işletilemeyeceğini belirterek İlk Derece Mahkemesi kararını bozmuştur. Bu durumda, zamanaşımı hususuna da kısaca değinmek gerekir.

11. Zamanaşımı; yasanın belirlediği koşullar altında bir sürenin geçmesi üzerine bir hak kazanma ya da bir yükümden kurtulma yoludur. Hak kazanma durumuna kazandırıcı zamanaşımı, bir yükümlülüğün kurtulma hâline ise düşürücü zamanaşımı denilmektedir (Türk Hukuk Lugatı, Ankara 2021 Baskı, Cilt-I, s. 1244).

12. Bütün hukuk sistemleri kural olarak bir hakkın dava edilebilmesini, belirli bir sürenin geçmemiş olmasına bağlamışlardır. Belirli bir sürenin geçmesi, söz konusu hakkın hukuki yoldan talep edilebilmesini ortadan kaldırır. Zamanaşımı süresi olarak adlandırılan bu süre sonunda açılmış olan davalar, def'i veya itiraz niteliğinde bir müdahaleye tâbidir. Türk hukukunda zamanaşımının def'i niteliğinde olduğu, alacağı sona erdirmeyip, hukuki yoldan tahsil imkânını ortadan kaldırdığı kabul edilir.

13. Türk Borçlar Kanunu'nun "Zamanaşımı" başlıklı İkinci Ayırımı'nda yer alan hükümler uyarınca, zamanaşımı; alacağın muaccel olmasıyla işlemeye başlar ve her alacak kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça on yıllık zamanaşımı süresine tâbidir (6098 sayılı Kanun md. 146 ve 149/1).

14. Türk Borçlar Kanunu'nun "Zamanaşımın durması" başlıklı 153 üncü maddesi "Aşağıdaki durumlarda zamanaşımı işlemeye başlamaz, başlamışsa durur:

1. Velayet süresince, çocukların ana ve babalarından olan alacakları için.
 2. Vesayet süresince, vesayet altında bulunanların vasiden veya vesayet işlemleri sebebiyle Devletten olan alacakları için.
 3. Evlilik devam ettiği sürece, eşlerin diğerinden olan alacakları için.
 4. Hizmet ilişkisi süresince, ev hizmetlilerinin onları çalıştıranlardan olan alacakları için.
 5. Borçlu, alacak üzerinde intifa hakkına sahip olduğu sürece.
 6. Alacağı, Türk mahkemelerinde ileri sürme imkânının bulunmadığı sürece.
 7. Alacaklı ve borçlu sıfatının aynı kişide birleşmesinde, birleşmenin ileride geçmişe etkili olarak ortadan kalkması durumunda, bu durumun ortaya çıkmasına kadar geçecek sürece.
- Zamanaşımını durduran sebeplerin ortadan kalktığı günün bitiminde zamanaşımı işlemeye başlar veya durmadan önce başlamış olan işlemlerini sürdürür" hükmünü taşımaktadır.

15. Yukarıda yer alan 6098 sayılı Kanun'un 153/3 üncü maddesi ile evlilik devam ettiği sürece eşlerin diğerinden olan alacakları hakkında zamanaşımı süresinin işlemeye başlamayacağı düzenleme altına alınmıştır. Ancak evliliğin sona erdiği kesin hükme bağlandığı andan itibaren alacak varsa, zamanaşımı işlemeye başlar. Eşler; her ne kadar yabancı mahkeme kararının Türk Mahkemelerince tanınmasına karar verilene kadar Türk hukukuna göre evli görünseler de, yenilik doğurucu karar niteliğinde olan boşanma kararının tanınması ile boşanmaya bağlı hukuki sonuçlar, kararın verildiği andan itibaren doğmuş olurlar. Öyle ise burada yer alan düzenlemeden yola çıkılıp, gerçekte yabancı mahkeme kararı ile evlilik birliği sona ermiş olan tarafların, sırf tanıma davası açılmaması nedeniyle Türk hukukuna göre evli görünmelerinden faydalanarak, birbirlerinde olan alacaklarına ilişkin zamanaşımı süresinin başlamayacağı sonucuna

varılması hukuken mümkün değildir.

16. Yine 6098 sayılı Kanun'un 153/6 ncı maddesi ile alacağın Türk mahkemelerinde ileri sürme imkânı bulunmadığı sürece zamanaşımının işlemeye başlamayacağı düzenleme altına alınmıştır. Esasen bu hüküm uyarınca dava açılabilmesi "şahsa ait sebeplerle değil, herkes için geçerli objektif sebeplerle dava açılabilmesi" hâlini kapsamaktadır. Söz konusu hükmün uygulanabilmesi için alacak hakkında Türk Mahkemeleri huzurunda dava açılması zorunluluğu bulunmalı ve bu zorunluluğa rağmen Türk Mahkemeleri huzurunda dava açılması imkânı bulunmamalıdır. Dolayısıyla savaş, iç savaş, isyan, doğal afetler gibi mücbir sebep niteliğindeki olaylar nedeniyle adli işlemlerin görülemediği, mahkemeler çalışmadığı için dava açma imkânı yoksa, yine zamanaşımı işlemeyebilir, durur. Buna karşın, alacaklıdan kaynaklanan hastalık, bilgisizlik veya yetersizlik gibi davacının şahsında gerçekleşen sebepler ile dava açması imkânının bulunmaması hâllerinde, söz konusu hüküm uygulanamaz ve bu alacaklar için zamanaşımı işlemeye devam eder (Fikret Eren, Ünsal Dönmez, Eren Borçlar Hukuku Şerhi, Ankara, 2022, C. III, s. 2668).

17. Bilindiği üzere, 4721 sayılı Kanun'un 225 inci maddesine göre mal rejimi; eşlerden birinin ölümü ile başka bir mal rejiminin kabulü hâllerinde ve ayrıca mahkemece boşanmaya, evliliğin iptaline veya mal ayrılığına geçilmesine karar verilmesiyle sona erer. Yargıtayın istikrarlı şekilde devam eden uygulamasına göre mal rejiminin tasfiyesi nedeniyle ... alacak hakkında bir karar verilmesi için eşler arasındaki mal rejiminin sona ermesi gerekmektedir. Mahkemece evliliğin iptal veya boşanma sebebiyle sona erdirilmesine veya mal ayrılığına geçilmesine karar verilmesi hâllerinde mal rejimi, dava tarihinden itibaren geçerli olmak üzere sona erer (4721 sayılı Kanun md. 225/2). Yargıtay mal rejimi ile ilgili önüne gelen uyuşmazlıklarda; eşlerin yabancı mahkeme kararı ile boşanmış olmaları hâlinde, rejiminin yabancı mahkemede boşanma davasının açıldığı tarihte sona ermiş olduğunu kabul etmektedir. Şüphesiz ki; mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacak davalarında, rejimin sona ermesi, davanın görülebilirlik ön koşuludur. Dolayısıyla tasfiye davalarında, mal rejiminin sona ermemiş ve sona erecek davanın da henüz açılmamış olduğunun anlaşılması durumunda davanın görülebilirlik ön koşul yokluğundan reddine karar verilmesi gerekir. Ne var ki; Türk mahkemelerince verilen boşanma kararı ya da yabancı bir ülkede verilen boşanma hükmünün tanınmasına ilişkin kararın kesinleşmesinden önce mal rejiminin tasfiyesine yönelik dava açıldığı takdirde; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 141 inci maddesinin son fıkrası ve 6100 sayılı Kanun'un 30 uncu maddesi hükümlerinde öngörülen usul ekonomisi uyarınca dava ret edilmeyip, derdest boşanma ya da yabancı mahkemece verilen boşanma kararının tanınmasına ilişkin davanın sonucunun beklenmesi, dava dosyasının bekletici mesele yapılması öteden beri uygulanan bir usuldür. Nitekim benzer ilkeler Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 27.06.2012 tarihli ve 2012/8-268 Esas, 2012/420 Karar; 17.12.2014 tarihli ve 2014/8-45 Esas, 2014/1062 Karar sayılı kararlarında da benimsenmiştir. Dolayısıyla yabancı mahkemece verilen ve kesinleşmiş olan boşanma kararına dayanarak, Türk mahkemeleri önünde mal rejiminden kaynaklanan alacak davası açılmasının önünde hukuki bir engel bulunmamaktadır. Öyle ise 6098 sayılı Kanun'un 153/6 ncı maddesinde yer alan düzenlemeden yola çıkılarak zamanaşımı süresinin başlamayacağı sonucuna varılması da hukuken mümkün değildir.

18. Uyuşmazlığın çözümü için aydınlatılması gereken bir diğer husus ise boşanmanın eşler bakımından kişisel ve malî sonuçları arasında ayırım yapılmasını gerektiren bir durumun olup olmadığı noktasıdır. Ayrıntılarıyla çok kez belirtildiği gibi boşanma kararı hukuken "bozucu yenilik doğuran bir karar" niteliğinde olup, boşanma kararının kesinleşmesiyle evlilik birliği sona erer. 4721 sayılı Kanun ile düzenleme altına alınan yoksulluk nafakası, maddi-manevi tazminatlar ve somut olayda olduğu gibi mal rejiminin tasfiyesinden ... dava hakları boşanmanın eşlerle ilgili malî sonuçlarındandır. Tüm hukuk sistemleri "zamanaşımı" müessesesi ile vatandaşlarını sonsuz bir süreyle dava tehdidi altında bırakmamak amacıyla, bir hakkın dava edilebilmesini, belirli bir sürenin geçmemiş olması ile sınırlandırmıştır. Belirlenen süre sonunda, söz konusu hakkın hukuki yoldan talep edilebilmesi imkânının ortadan kaldırıldığı görülmektedir. Bu sürelerin ise kanun hükümleri ile belirlenmesi zorunlu olup aksine uygulama hukuki belirsizlik ve güvensizlik doğurur. 4721 sayılı Kanun hükümlerine bakıldığında boşanmanın kişisel ve malî sonuçları arasında bir ayırım yapılmadığı gibi 5718 sayılı Kanun hükümlerine göre de böyle bir ayırma yer verilmediği tartışmasızdır. Öyle ise yorum yolu ile kanun hükümleri dışına çıkılarak; boşanmanın kişisel ve malî sonuçları arasında zamanaşımının başlangıcı yönünden bir ayırma gidilmesi, kişisel sonuçların yabancı mahkeme ilâmının kesinleştiği tarihten itibaren, buna karşılık malî sonuçlara ilişkin dava haklarının kullanılmasında tanıma-tenfiz kararının kesinleşmesi tarihinden itibaren zamanaşımının başladığının kabul edilmesi ve bu yolla boşanan eşlerin kanunda benimsenen sürelerden çok daha uzun sürelerle dava tehdidi altında bırakılması da hukuka uygun değildir.

19. Hâl böyle olunca, tarafların yabancı mahkeme kararı ile boşanmalarına karar verilmiş olması durumunda; 5718 sayılı Kanun'un 59 uncu maddesi uyarınca yabancı ilâmın kesin delil veya kesin hüküm

etkisinin yabancı mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren hüküm ifade edeceği düzenlendiğine göre, eşler arasındaki mal rejiminden kaynaklanan alacak davasının zamanaşımı süresinin başlangıcında, yabancı mahkeme ilâmının kesinleşme tarihinin esas alınması gerekmektedir. Somut olayda; eşlerin yabancı mahkemece verilen kararın 16.01.2007 tarihinde kesinleşmesi ile boşandıkları, eldeki davanın ise on yıllık zamanaşımı süresi dolduktan sonra 18.10.2017 tarihinde açıldığı kuşkusuzdur.

20. Hukuk Genel Kurulundaki görüşmeler sırasında, 5718 sayılı Kanun'un 59 uncu maddesine göre eldeki davada eşlerin yabancı mahkeme ilâmının kesinleşme tarihi itibari ile boşanmış olduklarının şüphe bulunmadığı, dolayısıyla boşanmanın kişisel sonuçlarının bu tarihten itibaren hüküm ifade edeceği, ne var ki eldeki davanın boşanmanın malî sonuçlarından olan mal rejiminin tasfiyesine ilişkin olduğu, yabancı mahkemece verilen boşanma kararına bağlı olarak Türkiye'de açılacak tazminat, nafaka ve mal rejiminin tasfiyesinden ... alacak hakkına dayalı davaların ancak Türk mahkemelerince verilecek tanıma tenfiz kararından sonra ileri sürülebileceği, zira tanıma-tenfiz kararı verilmedikçe eşlerin Türk kanunlarına göre hâlen evli oldukları, 6098 sayılı Kanun'un "Zamanaşımın durması" başlıklı 153 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında evlilik devam ettiği sürece eşler arasında, altıncı fıkrasında alacağın Türk mahkemeleri önünde ileri sürülme imkânı bulunmadığı sürece zamanaşımının işlemeye başlamayacağını düzenleme altına alındığı, ileri sürülmesi zamanaşımına bağlanan hakların kullanılmasında zamanaşımı süresinin söz konusu hakkın kullanılabilir duruma geldiği tarihte başlayacağı, hak sahibinin haktan yararlanmasına izin verilmeden zamanaşımı süresinin başlatılmasının hak arama yolunun kapatılması anlamına geleceği, nitekim benzer ilkelerin Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 07.12.2021 tarihli ve 2018/8-471 Esas, 2021/1586 Karar sayılı kararı ile de benimsendiği, dolayısıyla direnme kararının bozulması gerektiği görüşü ileri sürülmüş ise de, bu görüş yukarıda açıklanan nedenlerle Kurul çoğunluğunca benimsenmemiştir.

21. Sonuç olarak, İlk Derece Mahkemesince verilen direnme kararı usul ve yasaya uygun olup yerindedir.

VII. KARAR

Açıklanan sebeple;

Davacı vekilinin temyiz itirazlarının reddi ile direnme kararının ONANMASINA,

Harç peşin alındığından harç alınmasına yer olmadığına,

29.11.2023 tarihinde oy çokluğuyla kesin olarak karar verildi

"K A R Ş I O Y"

1. Yerel mahkeme ile Özel Daire arasındaki temel uyumsuzluk tarafların yabancı mahkeme kararı ile boşanmalarına karar verilmiş olması durumunda; eşler arasındaki mal rejiminden kaynaklanan alacak davasında zamanaşımı süresinin, yabancı mahkeme kararının kesinleşme tarihinden itibaren mi, yoksa Türk Mahkemelerince verilen tanıma-tenfiz kararının kesinleşme tarihinden itibaren mi başlayacağı noktasında toplanmaktadır.

2. Sayın çoğunluk, zamanaşımı süresinin yabancı mahkeme kararının kesinleştiği tarihten itibaren başlaması gerektiğine karar vermiştir.

3. Çoğunluk görüşüne aşağıda açıklanan nedenlerle katılmamıştır.

4. Dava, mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacak istemine ilişkindir. Somut olayda tarafların; Almanya Ülkesi Krefeld Mahkemesinin 16.01.2007 tarihinde kesinleşen kararı ile boşandıkları, yabancı mahkemece verilen kararın Seydişehir Asliye (Aile) Hukuk Mahkemesinin 2013/284 Esas ve 2014/315 Karar sayılı kararı ile tanınmasına karar verildiği, kararın 28.09.2015 tarihinde kesinleştiği, davacı erkek eşin 18.10.2017 tarihinde eldeki mal rejiminden kaynaklanan alacak davasını açtığı anlaşılmıştır.

5. Boşanma kararları hukuken "bozucu yenilik doğuran karar" niteliğinde olup, boşanma kararının kesinleşmesiyle evlilik birliği sona erer. Boşanma kararı ile sadece evlilik sona ermez, kişisel ve malî olmak üzere eşler yönünden bir takım sonuçlar doğar. Boşanmanın kişisel sonuçları neticesinde; eşler evlenmeyle kazandıkları kişisel durumlarını (vatandaşlık, erginlik, hısımlık, soyadı) korumakla birlikte, yeniden evlenme olanağına sahip olurlar ve birbirlerine karşı miras hukukundan ... hakları sona erer. Boşanmanın malî sonuçları neticesinde ise eşler; maddi-manevi tazminat, yoksulluk nafakası ve mal rejiminin tasfiyesinden

kaynaklanan alacak hakları nedeni ile birbirlerine karşı sorumlu tutulmuşlardır. Boşanmanın eşlerle ilgili kişisel sonuçları, emredici nitelikteki kanun hükümleri ile düzenleme altına alındığından (4721 sayılı Kanun md. 173, 181) bu sonuçlar istek üzerine değil, kendiliğinden doğar. Buna karşılık malî sonuçlar, taraflardan birinin isteği üzerine hâkim tarafından karar altına alınır ve hukuki sonuç doğurur. Eldeki mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacak davası da boşanmanın malî sonuçlarına ilişkin olup; ancak hak sahibinin, haktan yararlanmayı talep etmesi hâlinde hüküm altına alınır.

6. Her alacak ilke olarak zamanaşımına tâbidir (Fikret Eren, Ünsal Dönmez, Eren Borçlar Hukuku Şerhi, Ankara, 2022, C. III, s. 2630). Zamanaşımı; yasanın belirlediği koşullar altında bir sürenin geçmesi üzerine bir hak kazanma ya da bir yükümden kurtulma yoludur. Hak kazanma durumuna kazandırıcı zamanaşımı, bir yükümlülüğün kurtulma hâline ise düşürücü zamanaşımı denilmektedir (Türk Hukuk Lugatı, Ankara 2021 Baskı, Cilt-I, s. 1244). Zamanaşımı süreleri ilke olarak, alacak muaccel olduğu zaman işlemeye başlar.

7. Türk Medeni Kanunu'nun "Zamanaşımı" başlıklı 178 inci maddesi ile "Evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden ... dava hakları, boşanma hükmünün kesinleşmesinin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar" hükmü düzenleme altına alınmış olup, boşanma nedeniyle ... yoksulluk nafakası, maddi ve manevi tazminat davalarına ilişkin zamanaşımı süresinin bir yıl olduğu kabul edilmiştir. Ne var ki 4721 sayılı Kanun hükümleri ile mal rejiminin tasfiyesi davaları için her hangi bir zamanaşımı düzenlemesi öngörülmediğinden, bu davalarda Yargıtay, 4721 sayılı Kanun'un 5 inci maddesi yollamasıyla 6098 sayılı Kanun'da belirtilen on yıllık genel zamanaşımı süresini kabul etmiştir.

8. Diğer yandan, devletlerin egemenliklerine ilişkin düşüncelerinin sonucu olarak mahkeme kararları etkisini diğer bir ülkede gösteremez. Bu bağlamda belirli bir devlet mahkemesinden alınan karara dayanarak başka bir ülkedeki icra organları doğrudan harekete geçirilemez veya karar o ülke mahkemelerince dikkate alınamaz. Çünkü devletlerin yargı bağımsızlığı, birinin mahkemesi tarafından verilen kararın diğer ülkede zorla icra edilmesine engeldir ve her devlet icra kuvvetini yalnız kendi ülkesinde kullanır. Bu sebeplerden dolayı, dünya üzerindeki devletler diğer bir devlet mahkemesinde alınan kararların kendi ülkelerinde sonuç doğurma şartlarını ve usullerini kendi iç hukuklarında veya taraf oldukları milletlerarası anlaşmalar yoluyla düzenlemektedir.

9. Bilindiği üzere 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 27 nci maddesine göre, yabancı ülke adli veya idari makamlarınca boşanmaya, evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup olmadığının tespitine ilişkin olarak verilen kararlar hakkında, kanunda öngörülen şartların gerçekleşmesi hâlinde tanıma davası açılmadan doğrudan nüfus kütüğüne tescil edilmesi istenebilir. Bu Kanunla ilgili 07.02.2018 tarihli ve 30325 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yönetmelik hükümleri uyarınca verilen komisyon kararı, yabancı mahkeme kararında yer alan velâyet, iştirak nafakası, çocuk ile kişisel ilişki kurulması, mal rejimi ve tazminat gibi tenfize konu olan hükümler bakımından sonuç doğurmayacağı için, ilgili kararın bu yönlerden hüküm doğurması kararın 5718 sayılı Kanun hükümleri uyarınca tanınmasına veya tenfiz edilmesine bağlıdır.

10. Kural olarak tanıma ve tenfiz, açılacak olan bağımsız bir dava ile istenebilir ve dava sonucunda verilen karar ile yabancı mahkeme kararı, mahalli mahkeme kararı kuvvet ve niteliğini kazanır. 5718 sayılı Kanun'un "Kesin Hüküm ve Kesin Delil Etkisi" başlıklı 59 uncu maddesi "Yabancı ilâmın kesin hüküm veya kesin delil etkisi yabancı mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren hüküm ifade eder" şeklinde hüküm altına alınmıştır. Buna göre, yabancı mahkemeye ait ilâmın kesin hüküm veya kesin delil etkisinin yabancı mahkeme kararının tanınmasından itibaren değil, tanımaya konu yabancı mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren etkisini göstereceği kabul edilmiştir.

11. Yargıtay bugüne kadar ki istikrarlı uygulamasıyla eşlerin yabancı mahkeme kararı ile boşanmalarına karar verilmesi durumunda, kanun hükmü gereği kendiliğinden ... boşanmanın eşlerle ilgili kişisel sonuçlarının yabancı mahkeme kararının kesinleşmesi tarihinde doğacağını kabul etmiş, buna karşılık boşanmanın eşlerle ilgili malî sonuçlarının dava edilmesinde işleyecek olan zamanaşımı başlangıcı süresinin ise Türk mahkemelerince verilen tanıma tenfiz kararının kesinleşme tarihinden itibaren işleyeceğini kabul etmiştir.

12. Gerçekten de yabancı mahkeme kararı ile boşanan eşler; ilgili karar hakkında Türk mahkemelerince tanıma veya tenfiz kararı verilmedikçe Türk kanunlarına göre boşanmış sayılmazlar. Mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacak davalarında ise "rejimin sona ermesi" davanın görülebilirlik ön koşuludur. Bu husus, 4721 sayılı Kanun'un 225 inci maddesinde "Mal rejimi, eşlerden birinin ölümü veya başka bir mal

rejiminin kabulüyle sona erer. Mahkemece evliliğin iptal veya boşanma sebebiyle sona erdirilmesine veya mal ayrılığına geçilmesine karar verilmesi hâllerinde, mal rejimi dava tarihinden geçerli olmak üzere sona erer” denilmek suretiyle vurgulanmıştır. Yargıtay önüne gelen uyuşmazlıklarda, mal rejiminin tasfiyesi nedeniyle ... alacak hakkında bir karar verilmesi için eşler arasındaki mal rejiminin sona ermesi gerektiğini kabul etmektedir. Dolayısıyla mal rejimi sona ermeden açılan tasfiye davaları hakkında “davanın görülebilirlik ön koşul yokluğundan” reddine karar verilmelidir. Uygulamada rejimin sona ermesinden evvel açılan tasfiye davalarında, usul ekonomisi ilkesi gereğince “bekletici mesele” kararı veriliyor olmasından bahisle 6098 sayılı Kanun’un 153/6 ncı maddesinde yer alan düzenlemenin somut olayda uygulanamayacağı sonucuna varılması hukuka uygun değildir.

13. Hâl böyle olunca Türk mahkemelerince tanıma-tenfiz kararı verilmedikçe eşler boşanmış sayılamayacaklarına, mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacak davalarında rejimin sona ermesi davanın görülebilirlik ön koşulu olduğuna, alacağın Türk mahkemelerinde ileri sürme imkânı bulunmadığı sürece zamanaşımı süresinin işlemeye başlamayacağına göre bir alacak davası olan mal rejiminin tasfiyesine ilişkin davalarda zamanaşımı süresinin, boşanmanın malî sonuçlarına bağlı dava haklarının kullanılabilir hâle geldiği, tanıma-tenfiz kararının kesinleşmesi tarihinden itibaren istenebilir hâle geldiğinin kabulü gerekir. Aksi yönde bir değerlendirme, 5718 sayılı Kanun’un 50/1 inci maddesinde belirtilen yabancı mahkemelerin hukuk davalarına ilişkin olarak verdiği kararların, Türkiye’de icra olunabilmesi yetkili Türk mahkemesi tarafından tenfiz kararı verilmesine bağlı olması kuralına da aykırılık teşkil edeceği gibi Özel Daire bozma kararında belirtildiği üzere hak sahibinin haktan yararlanmasına izin verilmeden zamanaşımı süresinin başlatılmasının hak arama yolunun da kapatılması anlamına geleceği tartışmasızdır.

14. Öyle ise tarafların yabancı mahkeme kararı ile boşanmalarına karar verilmiş olması durumunda; eşler arasındaki mal rejiminden kaynaklanan alacak davasında zamanaşımı süresinin başlangıcında, yabancı mahkeme ilâmının tenfizine ilişkin kararın kesinleşmesi tarihinin esas alınması gerekmektedir.

15. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 07.12.2021 tarihli ve 2018/8-471 Esas, 2021/1586 Karar sayılı kararı da aynı doğrultudadır.

16. Açıklanan nedenlerle Özel Daire bozma kararının usul ve yasaya uygun olduğu görüşünde olduğumdan sayın çoğunluğun aksi yöndeki görüşüne katılmıyorum.

"K A R Ş I O Y"

Uyuşmazlık, tarafların yabancı mahkeme kararı ile boşanmalarına karar verilmiş ve kararın kesinleşmiş olması durumunda; eşler arasındaki mal rejiminden kaynaklanan alacak davasında zamanaşımı süresinin, yabancı mahkeme kararının kesinleşme tarihinden itibaren mi, yoksa Türk Mahkemelerince verilen tanıma-tenfiz kararının kesinleşme tarihinden itibaren mi başlayacağına ilişkindir.

Sayın çoğunluk, eldeki davada, zamanaşımı süresinin yabancı mahkeme kararının kesinleştiği tarihten itibaren başlaması gerektiği sonucuna vararak İlk Derece Mahkemesinin direnme kararının onanmasına karar vermiştir.

Dava, mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacak isteğine ilişkin olup, tarafların 27.07.1993 tarihinde evlendikleri, kadın eş tarafından 12.08.2013 tarihinde açılan dava sonunda Almanya Ülkesi Krefeld Yerel (Aile) Mahkemesinin 65 F 135/05 sayılı kararı ile boşandıkları ve boşanma kararının 16.01.2007 tarihinde kesinleştiği, bu kararın kadın eş tarafından açılan dava üzerine Seydişehir Asliye (Aile) Hukuk Mahkemesinin 29.05.2014 tarihli ve 2013/284 Esas, 2014/315 Karar sayılı kararı ile “tarafların boşanmalarına ilişkin Almanya Ülkesi Krefeld Yerel(Aile) Mahkemesinin 65 F 135/05 sayılı kararının 2675 sayılı Kanun’un 42 ncı maddesi gereğince tanınmasına” karar verildiği ve kararın temyiz edilmeksizin 28.09.2015 tarihinde kesinleştiği anlaşılmaktadır.

Erkek eş tarafından açılan davada, Seydişehir 1. Asliye (Aile) Hukuk Mahkemesinin 12.12.2019 tarihli ve 2017/535 Esas, 2019/683 Karar sayılı kararıyla; “...zamanaşımı süresinin yabancı mahkeme kararının kesinleştiği tarihten itibaren başlatılması gerektiği, buna göre 16.07.2007 tarihi ile eldeki davanın açıldığı 18.10.2017 tarihine kadar TBK’nin 146 ncı maddesindeki 10 yıllık zaman aşımı süresinin geçtiği” gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, davacı erkek eş tarafından istinaf başvurusunu inceleyen Konya Bölge Adliye Mahkemesi 2. Hukuk Dairesinin 04.11.2020 tarihli ve 2020/531 Esas, 2020/1297 Karar

sayılı kararıyla, "Davalı vekili süresinde zaman aşımı def'inde bulunmuştur. Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 2015/6010 Esas ve 2015/16970 Karar sayılı ilamında işaret edildiği üzere, mal rejimine ilişkin davalar boşanma kararının kesinleşmesinden itibaren 10 yıllık genel alacak zaman aşımına tabidir. Eldeki dosyada, taraflar yurt dışında boşanmışlar, boşanma kararı 16.01.2007 tarihinde kesinleşmiştir. Her ne kadar, tarafların boşanmalarına ilişkin ilamın tanınmasına ilişkin karar 28.09.2015 tarihinde kesinleşmiş ise de, tanıma tenfiz kararı daha sonraki tarihlerde verilse dahi, evlilik birliği yabancı mahkeme ilamının kesinleştiği tarihte sona ermiştir. Bu husus MÖHUK'un 59. maddesinin amir hükmüdür. Anılan madde yabancı mahkeme ilamının kesin delil veya kesin hüküm etkisinin yabancı mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren hüküm ifade etmesine amirdir. Bu itibarla 10 yıllık zaman aşımı süresinin 16.01.2007 tarihinden itibaren başlatılması gerekir. Eldeki dava, 10 yıllık zaman aşımı süresinden sonra 18.10.2017 tarihinde açılmıştır. Davanın zaman aşımı nedeniyle reddi kararı doğru olup, istinaf başvurusunun esastan reddine dair aşağıdaki hüküm kurulmuştur." gerekçesi ile istinaf başvurusu esastan reddedilmiş, davacı erkek eşin temyiz itirazlarını inceleyen Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 19.02.2021 tarihli ve 2020/4874 Esas, 2021/1086 Karar sayılı ilamı ile;"Mal rejiminin tasfiyesi davalarında zamanaşımı süresi, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 146. maddesine göre, on yıl olarak kabul edilmektedir. Yargıtay'ın ve Dairemizin görüşü bu yöndedir. Çözümüne kavuşturulması gereken husus, zamanaşımı süresinin yabancı mahkeme kararının kesinleştiği tarihte mi yoksa, tanıma tenfiz kararının kesinleştiği tarihte mi başlayacağıdır. Yabancı mahkemelerden hukuk davalarına ilişkin olarak verilmiş ve o devlet kanunlarına göre kesinleşmiş bulunan ilamların Türkiye'de icra olunabilmesi yetkili Türk Mahkemesi tarafından tenfiz kararı verilmesine bağlıdır (5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun mad.50). Kesin delil veya kesin hüküm olarak kabul edilebilmesi, tenfiz şartlarını taşıdığından mahkemece tespitine (5718 Sayılı MÖHUK mad.58/1), kesin hüküm veya kesin delil etkisi ise yabancı mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren hüküm ifade eder (5718 Sayılı MÖHUK mad.59). Karşılığı Mülga 2675 Sayılı Kanun'da bulunmayan 5718 sayılı MÖHUK'un 59. maddesi, yabancı mahkemelerce verilen kararların maddi hukuk bakımından ülkemizde hüküm ifade etmeye başlayacağı tarihi göstermeye ilişkindir. Söz konusu yasal düzenlemeyle, özellikle Ticaret, Borçlar, Miras ve Aile Hukuku yönünden belirsizliği ortadan kaldırmak adına önemli eksiklik giderilmiştir. Mal rejiminin tasfiyesine ilişkin davalar yönünden, anılan kanun maddelerinin değerlendirilmesi gerekirse; tanıma tenfiz kararı verilmek koşuluyla, eşler yabancı mahkemenin boşanmanın kabulüne ilişkin verdiği kararının kesinleştiği tarih itibarıyla boşanmış sayılırlar. Bu yasal düzenlemeye göre, tanıma tenfiz kararı daha sonraki tarihlerde verilse dahi, evlilik birliği yabancı mahkeme ilamının kesinleştiği tarihte sona ermiş kabul edilecektir. MÖHUK'un 59. maddesi ile getirilen bu düzenleme sayesinde, eşlerin yabancı mahkeme ilamının kesinleştiği tarihten, tanıma tenfiz kararının verildiği tarihe kadar geçen ara dönemde edindikleri mal varlıkları, evlilik birliği dışında edinilen mal olarak kabul edilecektir. Diğer yandan, bu ara dönemde birbirlerine mirasçı olmayacaklar, duruma göre bu dönemde ... çocuk evlilik dışı doğmuş sayılacaktır. Bu düzenlemeyle, yabancı mahkeme ilamının kesinleştiği tarih ile tanıma tenfiz kararının kesinleştiği tarih arasındaki ara dönemdeki belirsizlik ortadan kaldırılmıştır. Aksi düşünceyle, on yıllık zamanaşımı süresini yabancı mahkeme ilamının kesinleştiği tarihte başlatmak; tanıma tenfiz kararı verilene kadar geçen sürede eşler, Türk Kanunlarına göre halen evli sayılacaklarından, ara dönemde boşanmaya bağlı olarak Türkiye'de açılacak tazminat, nafaka, velayet ve mal rejiminin tasfiyesi gibi bazı dava haklarından yararlanma imkanı olmayacak, açılmış davaların da görülebilirlik ön koşulu (evlilik devam ettiğinden) gerçekleşmediğinden reddedilmesi sonucu ile karşılaşılacaktır. Başka bir anlatımla, tanıma tenfiz kararından önceki ara dönemde, taraflar boşanmaya bağlı diğer dava haklarını kullanamayacak, ancak zamanaşımı işlemeye devam edecektir. Tanıma tenfiz kararından sonra açılacak davalarda ise zamanaşımı, yabancı mahkeme kararının kesinleştiği tarihte başlatılmış olacağından zamanaşımının geçmiş olması olasılığı ile karşılaşılacaktır. Bu görüş, hak sahibinin haktan yararlanmasına izin verilmeden, zamanaşımını işletmeye başlatmak demektir ve hak arama yolunun kapatılması anlamına gelir. Katılmadığımız bu görüş TBK'nin 149/1. ve 153/6. maddelerine de aykırıdır. İleri sürülmesi zamanaşımına bağlanan hakların kullanılmasında, zamanaşımı, söz konusu hakkın kullanılabilir duruma geldiği tarihte başlar. Bir hak kullanılabilir duruma gelmeden zamanaşımı işletilemez. Tüm bu açıklamalar nedeniyle, Dairemizce on yıllık zamanaşımı süresinin yabancı mahkeme ilamının kesinleştiği tarihten başlatılmasına yönelik önceki uygulamasından vazgeçilerek, tanıma tenfiz kararının kesinleşmesinden itibaren işletilmesi kabul edilmiştir. Somut olaya gelince; eşler, Krefeld Yerel (Aile) Mahkemesi'nin 16.01.2007 tarihinde kesinleşen ilamı ile boşanmışlardır. Söz konusu ilam, Seydişehir Asliye Hukuk (Aile) Mahkemesi'nin 28.09.2015 tarihinde kesinleşen kararıyla tanınmıştır. Mal rejiminin tasfiyesine ilişkin temyize konu dava 18.10.2017 tarihinde açılmıştır. Davaya ilişkin talepler on yıllık zamanaşımı süresine tabi olduğu ve dava tarihi itibarıyla anılan zamanaşımı süresi geçmediği halde davanın zamanaşımı yönünden reddine karar verilmesi doğru olmamıştır. Mahkemece, iddia, savunma, toplanan ve toplanacak olan taraf delilleri birlikte değerlendirilmek suretiyle davanın esası hakkında olumlu veya olumsuz bir karar verilmesi gerekirken" gerekçesiyle Bölge Adliye Mahkemesi kararının kaldırılmasına, İlk Derece Mahkemesi kararının bozulmasına karar verilmiş, İlk Derece Mahkemesi tarafından benzer gerekçe ile bozma ilâmına

karşı direnilmiştir.

Uyuşmazlığın çözümü bakımından ilgili yasal düzenleme ve kavramlardan bahsetmekte fayda bulunmaktadır.

Bilindiği üzere 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun "Yabancı ülke adlî veya idarî makamlarınca verilen boşanma kararlarının nüfus kütüğüne tescili" başlıklı 27 nci maddesinde;

"(1) Yabancı ülke adlî veya idarî makamlarınca boşanmaya, evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup olmadığının tespitine ilişkin olarak verilen kararlar; bizzat veya vekilleri aracılığıyla tarafların birlikte veya taraflardan birinin ölmüş ya da yabancı olması hâlinde Türk vatandaşı olan diğer taraf veya vekilinin tek başına başvurması, verildiği devlet kanunlarına göre konusunda yetkili adlî veya idarî makam tarafından verilmiş ve usulen kesinleşmiş olması ve Türk kamu düzenine açıkça aykırı bulunmaması şartlarıyla nüfus kütüğüne tescil edilir.

(2) Nüfus kütüğüne yapılacak tescil işlemleri, yurt dışında kararın verildiği ülkedeki dış temsilcilikler, yurt içinde ise Bakanlık tarafından belirlenen nüfus müdürlükleri tarafından yapılır.

(3) Bu maddede sayılan şartlar yerine getirilmediği gerekçesiyle tescil talebi reddedilen kararların Türkiye'de tanınması, 27.11.2007 tarihli ve 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun uyarınca yapılır.

(4) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından yönetmelikle belirlenir." düzenlemesi bulunmaktadır.

Bu düzenlemeye göre; yabancı ülke adli veya idari makamlarınca boşanmaya, evliliğin butlanına, iptaline veya mevcut olup olmadığının tespitine ilişkin olarak verilen kararlar hakkında, kanunda öngörülen şartların gerçekleşmesi hâlinde tanıma davası açılmadan doğrudan nüfus kütüğüne tescil edilmesi istenebilir.

07.02.2018 tarihli ve 30325 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yabancı Ülke Adli ve İdari Makamlarınca Verilen Kararların Nüfus Kütüğüne Tescili Hakkında Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin beşinci fıkrası uyarınca; yabancı ülke adlî veya idarî makamlarınca verilen kararlarda; velâyet, iştirak nafakası, çocuk ile kişisel ilişki kurulması, mal rejimi ve tazminat gibi, tenfize konu olan hüküm bulunması hâlinde, karar komisyonca boşanma, evliliğin butlanı, iptali ve mevcut olup olmadığının tespiti yönünden kabul edilir, incelenir, karar verilir ve sonucu ilgili taraflara ve il müdürlüğüne bildirilir. Komisyon kararı, yabancı ülke adlî veya idarî makamlarınca verilen kararlardaki velâyet, iştirak nafakası, çocuk ile kişisel ilişki kurulması, mal rejimi ve tazminat gibi tenfize konu olan hükümler bakımından bir sonuç doğurmaz. Komisyon kararına esas yabancı ülke adlî veya idarî makamlarınca verilen kararlardaki velâyet, iştirak nafakası, çocuk ile kişisel ilişki kurulması, mal rejimi ve tazminat gibi tenfize konu olan hükümler için taraflarca, 27.11.2007 tarihli ve 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖHUK) uyarınca görevli ve yetkili mahkemelere kararın tanınması veya tenfizi için dava açılabilir.

Görüldüğü gibi komisyon kararı, yabancı mahkeme kararında yer alan velâyet, iştirak nafakası, çocuk ile kişisel ilişki kurulması, mal rejimi ve tazminat gibi tenfize konu olan hükümler bakımından sonuç doğurmayacağından, ilgili kararın bu yönlerden hüküm doğurması için kararın MÖHUK hükümleri uyarınca tanınmasına veya tenfiz edilmesi gerekmektedir. Kural olarak tanıma ve tenfiz açılacak bağımsız bir dava ile istenebilir. Bu dava sonucu tanıma veya tenfiz kararı verilmesiyle birlikte yabancı mahkeme kararı, mahalli mahkeme kararının kuvvet ve niteliğini kazanır.

5718 sayılı MÖHUK'nın 50 nci maddesine göre, yabancı mahkemelerden hukuk davalarına ilişkin olarak verilmiş ve o devlet kanunlarına göre kesinleşmiş bulunan ilâmların Türkiye'de icra olunabilmesi yetkili Türk mahkemesi tarafından tenfiz kararı verilmesine bağlıdır. Aynı Kanun'un 58 inci maddesinin birinci fıkrasına göre de, yabancı mahkeme ilâmının kesin delil veya kesin hüküm olarak kabul edilebilmesi, yabancı ilâmın tenfiz şartlarını taşıdığının mahkemece tespitine bağlanmıştır.

5718 sayılı MÖHUK'nın 59 uncu maddesinde ise, yabancı ilâmın kesin hüküm veya kesin delil etkisinin, yabancı mahkeme kararının kesinleştiği andan itibaren hüküm ifade edeceğine yer verilmiştir. Yabancı mahkemelerce verilen kararların maddi hukuk bakımından ülkemizde hüküm ifade etmeye başlayacağı tarihi göstermeye ilişkin bu hüküm, mülga 2675 sayılı Kanun'da yer alan önemli bir eksikliği gidermiş

olması bakımından oldukça yerinde bir düzenleme olarak değerlendirilebilir. Buna göre yabancı mahkemelerce verilen hukuk davalarına ilişkin ilâmların maddi hukuka ilişkin etkisinin yabancı mahkeme ilâmının kesinleşmesinden itibaren hüküm ifade edeceği belirlenerek, kararlarda oluşması muhtemel belirsizlikler giderilmiştir. Somut olay bakımından örnek vermek gerekirse; 5718 sayılı Kanun'un 59 uncu maddesine göre eldeki davada, eşler üzerinde "boşanmanın kişisel sonuçları" yabancı mahkeme ilâmının kesinleştiği tarihten itibaren hüküm ifade edeceği kuşkusuzdur.

Ne var ki eldeki dava; boşanmanın kişisel sonuçları ile ilgili değil, boşanmanın malî sonuçlarından olan Türk Medeni Kanunu'nda yazılı eşler arasında boşanma kararına bağlı maddi-manevi tazminat ve yoksulluk nafakasına benzer nitelikte mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacağa ilişkindir. Yabancı mahkemece verilen boşanma kararına bağlı olarak Türkiye'de açılacak tazminat, nafaka ve mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan dava hakları, ancak Türk mahkemelerince verilecek tanıma tenfiz kararından sonra ileri sürülebilirler. Zira eşler; tanıma-tenfiz kararı verilmedikçe Türk kanunlarına göre boşanmış sayılmazlar. Bu anlamda, tanıma-tenfiz kararı verilmeden, başka deyişle Türk kanunlarına göre boşanmış sayılmadan önce eşlerin yeniden evlilik yapmaları mümkün değildir.

Zamanaşımı; yasanın belirlediği koşullar altında bir sürenin geçmesi üzerine bir hak kazanma ya da bir yükümden kurtulma yoludur. Hak kazanma durumuna kazandırıcı zamanaşımı, bir yükümlülüğün kurtulma hâline ise düşürücü zamanaşımı denilmektedir (Türk Hukuk Lugatı, Ankara 2021 Baskı, Cilt-I, s. 1244).

Alacak haklarında zamanaşımının etkisi ise; Alacak hakkını uzun zaman kullanmayan alacaklının, borçlunun iradesine aykırı olarak bu alacak hakkını kullanma imkânını kaybetmesi şeklinde ortaya çıkar. Zamanaşımına uğrayan alacak varlığını ve geçerliliğini korur ancak artık ifası borçlunun iradesine bağlı bir alacak hâline gelir.

Yine, zamanaşımı süresi kural olarak, alacaklının alacağını talep edebileceği günden itibaren işlemeye başlar. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) 149 uncu maddesi bu hususu "Zamanaşımı, alacağın muaccel olmasıyla işlemeye başlar" şeklinde düzenlemiştir. Bu madde hükmüne göre, zamanaşımının başlaması için borçlunun temerrüde düşürülmesine gerek yoktur. Alacağın talep edilebilir hâle gelmesi gerekli ve yeterlidir. Zamanaşımına uğrayan bir alacağın alacaklısının hakkını arama konusunda hareketsiz kaldığı karinesi nedeniyle zamanaşımı süresinin ancak alacaklının hakkını arayabileceği tarihten itibaren işlemeye başlayacağı kabul edilmiştir. Zamanaşımı süresinin başlaması için alacaklının alacağını bilmesi veya bilmek zorunda olması da gerekmez.

TBK'nin "Zamanaşımı" başlıklı İkinci Ayırımı'nda yer alan hükümler uyarınca, her alacak kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça on yıllık zamanaşımı süresine tâbidir. Aynı Kanun'un 153 üncü maddesi ile de zamanaşımı süresinin işlemeye başlamayacağı veya başlamışsa duracağı hâller düzenleme altına alınmıştır. Buna göre;

1. Velâyet süresince, çocukların ana ve babalarından olan alacakları için.
2. Vesayet süresince, vesayet altında bulunanların vasiden veya vesayet işlemleri sebebiyle Devletten olan alacakları için.
3. Evlilik devam ettiği sürece, eşlerin diğerinden olan alacakları için.
4. Hizmet ilişkisi süresince, ev hizmetlilerinin onları çalıştıranlardan olan alacakları için.
5. Borçlu, alacak üzerinde intifa hakkına sahip olduğu sürece.
6. Alacağı, Türk mahkemelerinde ileri sürme imkânının bulunmadığı sürece.
7. Alacaklı ve borçlu sıfatının aynı kişide birleşmesinde, birleşmenin ileride geçmişe etkili olarak ortadan kalkması durumunda, bu durumun ortaya çıkmasına kadar geçecek sürece."

Alacak hakkında, zamanaşımı süresi işlemeye başlamaz, başlamışsa da durur.

Bu genel açıklamalardan sonra somut olaya gelindiğinde; Yukarıda açıklandığı üzere; eşler Türk kanunlarına göre, Türk mahkemelerince tanıma-tenfiz kararı verilmedikçe boşanmış sayılmazlar. TBK'nin 153/3 üncü maddesi ile düzenleme altına alınan hüküm uyarınca; evlilik devam ettiği sürece, eşlerin

diğerinden olan alacakları için zamanaşımı süresi işlemeye başlamaz, başlamışsa da durur. Aynı Kanun'un 153/6 ncı maddesine göre de; alacağı, Türk mahkemelerinde ileri sürme imkânı bulunmadığı sürece zamanaşımı süresinin işlemeye başlamayacağı dikkate alındığında, bir alacak davası olan mal rejiminin tasfiyesine ilişkin davalarda zamanaşımı süresinin boşanmanın malî sonuçlarına bağlı dava haklarının kullanılabilir hâle geldiği, tanıma-tenfiz kararının kesinleşmesi tarihinden itibaren istenebilir hâle geldiğinin kabulü gerekir. Aksi yönde bir değerlendirme, MÖHUK'nın 50/1 inci maddesinde belirtilen yabancı mahkemelerin hukuk davalarına ilişkin olarak verdiği kararların, Türkiye'de icra olunabilmesi yetkili Türk mahkemesi tarafından tenfiz kararı verilmesine bağlı olması kuralına aykırılık teşkil edecek, ayrıca tanıma tenfiz kararı verilene kadar geçen sürede eşler, Türk Kanunlarına göre hâlen evli sayılmalarına rağmen, ara dönemde boşanmaya bağlı olarak Türkiye'de açılacak tazminat, nafaka, velâyet ve mal rejiminin tasfiyesi gibi bazı dava haklarından yararlanamayacaklar, yine açılmış davaların da görülebilirlik ön koşulu (evlilik devam ettiğinden) gerçekleşmediğinden davaları reddedilecek, fakat taraflar boşanmaya bağlı diğer dava haklarını kullanamazken, diğer taraftan zamanaşımı işlemeye devam edecektir. Tanıma tenfiz kararından sonra açılacak davalarda ise zamanaşımı, yabancı mahkeme kararının kesinleştiği tarihte başlatılmış olacağından zamanaşımının geçmiş olması olasılığı ile karşılaşılacaktır. Bu görüş, hak sahibinin haktan yararlanmasına izin verilmeden, zamanaşımını işletmeye başlatmak demektir ve hak arama yolunun kapatılması anlamına gelir. Bu görüş TBK'nin 149/1 inci ve 153/6 ncı maddelerine de aykırıdır. İleri sürülmesi zamanaşımına bağlanan hakların kullanılmasında, zamanaşımı, söz konusu hakkın kullanılabilir duruma geldiği tarihte başlar. Bir hak kullanılabilir duruma gelmeden zamanaşımı işletilemez.

Yabancı mahkeme kararının tanıma veya tenfiz kararının tanınmasına ilişkin kararın kesinleştiği tarihten itibaren zamanaşımı süresinin başlatılmasına yönelik uygulama, 2015 yılından itibaren Yargıtay 8. Hukuk Dairesi kararları yönünden istikrarlı şekilde uygulanmakta olup, bu uygulama Hukuk Genel Kurulu tarafından da 2021 yılında verdiği kararla kabul edilmiştir (Hukuk Genel Kurulunun 07.12.2021 tarihli ve 2018/8-471 Esas, 2021/1586 Karar sayılı ilamı). Nitekim benzer şekildeki uygulama Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin boşanmanın fer'î niteliğindeki maddi-manevi tazminat ve nafaka talepleri yönünden de kabul edilmekte olup, buna göre tarafların yabancı mahkeme kararı ile boşanmış olmaları hâlinde maddi-manevi tazminat ve nafaka talepleri yönünden Türk Medeni Kanunu'nun 178 inci maddesinde yazılı zamanaşımı süresinin, yabancı mahkeme kararının kesinleştiği tarihten itibaren değil, yabancı mahkeme kararının tanıma-tenfizine ilişkin kararın kesinleştiği tarihten itibaren başlayacağına ilişkin istikrarlı uygulaması bulunmakta olup bu husus "Yabancı mahkemece verilen boşanma kararı Türkiye'de tanınmadıkça kesin hüküm etkisi doğmayacağına göre, evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden ... dava haklarının kullanılabilmesi, yabancı ilâmın tanınmış olması hâlinde mümkündür. O hâlde Türk Medeni Kanununun 178 inci maddesindeki bir yıllık zamanaşımı süresi boşanmaya bağlı dava haklarının kullanılabilir hâle geldiği tanıma kararının kesinleşmesi tarihinden başlar" şeklinde ifade edilmektedir (Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 11.10.2023 tarihli ve 2023/2427 Esas, 2023/4661 Karar, 06.03.2019 tarihli ve 2019/757 Esas, 2019/2198 Karar, 07.11.2016 tarihli ve 2016/11268 Esas, 2016/14451 Karar, 22.12.2015 tarihli ve 2015/17493 Esas, 2015/24688 Karar, 14.11.2013 tarihli ve 2013/6270 Esas, 2013/26509 Karar, 13.06.2013 tarihli ve 2012/22788 Esas, 2013/16430 Karar, 10.06.2010 tarihli ve 2009/9283 Esas, 2010/11533 Karar, 15.07.2009 tarihli ve 2008/8466 Esas, 2009/14071 Karar sayılı ilâmları).

Katılmamakla birlikte, bir an kanunun amacından, yabancı unsurlu ilişkilerde uygulanacak usule ilişkin ağırlıklı kabul edilen kanunlar ihtilafı kuralları karşısında, MÖHUK'nın 59 uncu maddesi uyarınca yabancı mahkemede verilen karar ile bağlantılı yeni bir davanın açılması bakımından zamanaşımı süresinin, uyuşmazlığın esasına uygulanan hukukun tatbik edilmesi gerekeceğinden hareketle, zamanaşımı süresinin de yabancı mahkeme kararının verildiği tarihten başlaması gerektiğine ilişkin görüş kabul edildiğinde de; yabancı mahkeme kararının tanınması ve tenfizi hakkında Türk mahkemelerine başvurulması durumunda zamanaşımının kesileceğinin, eldeki davada da mal rejiminden kaynaklanan alacak davası için zamanaşımı süresinin kesildiğinin, tanıma tenfize ilişkin dava sonuçlandıktan sonra yabancı mahkeme kararının Türk hukukunda bir yer edindiğinin kabulü ile mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan alacak davasının açılabilir hâle geldiğinin kabulü gerekecektir. Bu hâlde de, eldeki dosyada yabancı mahkemede verilen boşanma kararı 16.01.2007 tarihinde kesinleştiğine, tanıma tenfize ilişkin dava 12.08.2013 tarihinde, eldeki mal rejiminin tasfiyesinden kaynaklanan dava ise 18.10.2017 tarihinde açıldığına göre, 16.01.2007 tarihinde işlemeye başlayan 10 yıllık zamanaşımı süresinin 12.08.2013 tarihinde kesildiğinin, bu kararın kesinleştiği 28.09.2015 tarihine kadar zamanaşımı süresinin işlemeyeceği, bu tarihten sonra 18.10.2007 tarihine kadar geçen süre de dikkate alındığında bu hâlde dahi 10 yıllık zamanaşımı süresinin geçmediği, mahkemenin zamanaşımı süresinin geçtiği gerekçesiyle verdiği ret kararının bu hâlde dahi yerinde olmadığı görülmektedir.

Açıklanan nedenlerle, ayrıntıları yukarıda geniş şekilde açıklanan gerek Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin bozma

ilâmında gerekse Hukuk Genel Kurulunun 07.12.2021 tarihli ve 2018/8-471 Esas, 2021/1586 Karar sayılı ilâmında belirtildiği üzere; tarafların yabancı mahkeme kararı ile boşanmalarına karar verilmiş olması durumunda; eşler arasındaki mal rejiminden kaynaklanan alacak davasında zamanaşımı süresinin başlangıcında, yabancı mahkeme ilâmının tanıma-tenfizine ilişkin kararın kesinleşmesi tarihinin esas alınması gerekmekte olup, İlk Derece Mahkemesinin direnme kararının bozulması gerektiği görüşünde olduğumuzdan sayın çoğunluğun aksi yöndeki görüşüne katılmamız mümkün olmamıştır.